

κοπανίζη λινάρι κι ἔς πάμε στὸ παλάτι νὰ δοῦμε τί γίνεται. Χαλασμός κόσμου ἐκεῖ. Ἡ μπλουζα μουντζούρωθηκε. Ὁ μάγειρας γύρευε νὰ φύγη, κ' ἡ βασίλισσα δὲν τὸν ἄφινε ὡς ποῦ νὰ γυρίσῃ ὁ ἄντρας της. Ὁ Βεζίρης ψυλλίστηκε. Τί νὰ ἐγίνε μαθὲς ὁ βασιλῆς τόσες μέρες. Ἄς πάγω νὰ δῶ τί κάνει αὐτός ἐκεῖ, καὶ ἂν μ' ἀρέσῃ, καθίζω καὶ γὼ κομᾶτι. Σηκώνεται κι αὐτός, ἄλλαζαι τὰ ρούχα του, γίνεται τεπτίλι σὰν τὸ βασιλῆ, συναχρσιέται μὲ τὸν Πασᾶ καὶ τὸν ἄφινε στὸ ποδᾶρι του, ὕστερα παίρνει κι αὐτός ἓνα στάκι φλουριά καὶ παγαίνει. Πάει κι αὐτός στὸν καφενέ, καθίζει νὰ ξεκουραστῇ. Ἡ γριά ποῦ εἶταν κοντὰ τὸ κλυθάκι της καὶ δὲν ἔλειπε ποτέ ἀπ' ἐκεῖ βρέθηκε πάλε, καὶ τὴ ρώτησε ὁ βεζίρης γι' αὐτὸ τὸ σπίτι. Εἶπε τότες αὐτὴ τὰ ἴδια πὼς εἶναι μιὰ νιαρονούφη καὶ δὲν ἀνοίγει παρὰ μὲ τὸ ζόρι, καὶ τᾶλλα. Μπορεῖς, θεῖα, νὰ μὲ πᾶς αὐτοῦ μιὰ βραδιά νὰ τῆς μιλήσω; Μπα, λέγει αὐτὴ, γιατί δὲ μπορῶ; Ἐγὼ πῆγα κι ἄλλον ἕναν, εἶναι τώρα μῆνας. Ὁ βεζίρης τὸ κατὰλαθε πὼς εἶναι ἀκόμα ἐκεῖ ὁ βασιλῆς. Δίνει χαμπάρι ἡ γριά τῆς κοπέλλας, συγυρίζει πάλε αὐτὴ σὰν καὶ πρῶτα, καὶ στὴ μιὰ τῆς νύχτας ἀποδέχτηκε τὸ βεζίρη, μὰ ὡς ἄλλον ἄνθρωπο, ὄχι σὰ βεζίρη, γιατί εἶταν τεπτίλι εἶπαμε. Εἶχε ὅμως παραγγείλει στὸν πρῶτο ἡ κοπέλλα ἐκεῖνο τὸ βράδυ νὰ μὴν ἄψει τὸ λυχνάρι, οὔτε τὴν κοπανούρα νὰ χτυπήσῃ, οὔτε ἡ μιλιὰ του ν' ἀκουστῇ. Σὰν μποροῦσε ἄς ἔκανε κι ἄλλως.

Μπαίνει δὲ ὁ δεύτερος μουσαφίρης, βγάζει τὰ παπούτσια του, πάγει νὰ καθίσει νὰ ξεκουραστῇ σὰν ποῦ τοῦ εἶπε ἡ νοικοκυρά, πλάφι κι αὐτός πάγει κοντὰ στὸν πρῶτο. Εἰσπασαν κ' οἱ δυὸ, βάζουν τις φωνὲς σκοτεινά, μῆτε ὁ ἕνας ἤξερε τί τρέχει, μῆτε ὁ ἄλλος. Σέρνει ἕνα σπέρτο ὁ πρῶτος ποῦ ἤξερε τὰ κατατόπια, ἄφτει τὸ λυχνάρι, τί νὰ δῆ! Τὸ βεζίρη, ποῦ ποτέ δὲν τὸ περίμενε αὐτό. Βλέπει κι ὁ βεζίρης τὸ βασιλῆ ἐκεῖ μέσα, τρομάζει, ρωτᾷ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, συλλογιούνται καὶ κουνῶν τὰ κεφάλια τους γι' αὐτὰ ποῦπαθαν. Ἄμ' αὐτὰ ἐδῶ τί εἶναι; ρωτᾷ ὁ βεζίρης βλέποντας τις κοπανούρες καὶ τὰ λινάρια. Ἄχ, λέγει ἐκεῖνος, ἴσως μ' αὐτὰ σωθοῦν οἱ ἀμαρτίες μου. Ἄπ' τὴ μέρα ποῦ ἤρθα καὶ πιάστηκα ἐδῶ μέσα, ἡ δουλειὰ μου εἶναι νὰ κοπανίζω λινάρι, ὅσο ποῦ δὲν μπορῶ ν' ἀνεμιζῶ τὰ χειρῆλια μου. Τότες ἀκούγεται ἀπὸ πάνω μιὰ φωνή. Αἴ! ἐσεῖς ποῦ ζέρετε τόσα λόγια καὶ μάλιστα ἐσὺ ποῦρθεῖς τώρα καινούργιος καὶ τὰ ρωτᾷς μὲ τὸ Ν καὶ μὲ τὸ Σ. Πάρε αὐτὸ τ' ἀδράχτι, κι ὅσο κοπανίζεις ὁ ἄλλος, νὰ τὸ κλώθεις ἐσὺ καὶ νὰ μὴ μιλάτε πολὺ. Τί νὰ κανουν τώρα αὐτοῖ; Ἀρχίζουν τὴ δουλειὰ, κ' εἶται πῆγαινε ὁ καιρός. Ὁ πατῆς ἀπὸ τὸ παλάτι ὡς τόσε σὰν εἶδε πὼς ἄργησε ὁ βεζίρης, λέγει Ἄς πάγω νὰ δῶ αὐτὸς τί ἐγίνε. Σηκώνεται κι αὐτός, πάγει, κάνει τὰ ἴδια στὸν καφενέ γιὰ νὰ μαθῇ τὸ σπίτι αὐτὸ, καὶ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάγῃ νὰ δῆ τί τρέχει. Τὸ κατὰφερε καὶ πῆγε καὶ βρῆκε τὴν ἴδια τύχη ποῦ εἶχαν κ' οἱ ἄλλοι οἱ δυὸ. Σὰν ἀντάμωσαν κ' οἱ τρεῖς μέσα στὴ στέρνα, βρῆ, τί ναι τοῦτο ποῦ πάθαμε, ἔλεγε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Παγαίνει πάλε αὐτὴ ἀπὸ πάνω καὶ ρίχνει ἕνα τυλιγάδι καὶ λέγει Ὁ πρῶτος θὰ κοπανίζῃ ὁ δεύτερος θὰ κλώθῃ, κ' ἐσὺ, ὁ τρίτος κι ὁ καινούργιος ὁ πονηρός, ποῦ θάρρεψες, τί θάρρεψες ἄραγε πὼς εἴμουν, κ' ἤρθες κ' ἐσὺ; Ἐσὺ λοιπὸν νὰ τυλιγαδίζεις νὰ κάνεις θηλιές καὶ νὰ τις στοιβάξεις. Δούλευαν τὸ λοιπὸν αὐτοῖ κ' ἔκαμαν μιὰ κουβάρα λινάρι θηλιές ἐτοιμες γιὰ νὰ φάνουε ὄχι ἕνα παννὶ παρὰ πέντ' ἔζη. Καὶ μὲ τὰ φλουριά ποῦ κέρδισε αὐτὴ τρία στάκια, ἀγόρασε χωράφια, ἀμπέλια, ζει-

τενλίκια, κ' ἕνα σωρὸ πράματα κ' ἐγίνε πρῶτη ἀρχόντισσα τοῦ χωριοῦ.

Ὁ μάγειρας ὅσο ἔβλεπε καὶ πλῆθαιναν οἱ μουντζούρες κ' ἡ βασίλισσα δὲν τὸν ἄφινε νὰ τὸ κουνίσῃ ἀπ' ἐκεῖ, πῆγαινε νὰ σκάσῃ. Ἀναγκάστηκε ν' ἀφίση καὶ τοὺς κόπους του κι ὅλα νὰ φύγῃ στὸ χωριὸ του. Σηκώνεται λοιπὸν καὶ φύγε! Στὸ δρόμο ποῦ διάβαινε ὅσα χωράφια καὶ καλὰ χτήματα χτυποῦσαν στὸ μάτι του, ρωτοῦσε τίνος εἶναι αὐτό; Ἐλεγαν, τοῦ μάγειρα τῆς γυναίκας. Πῆγαινε παρακάτω, ρωτοῦσε πάλε, ἐκεῖνο τίνος εἶναι; Ἐλεγαν πάλε, τοῦ μάγειρα τῆς γυναίκας. Ἐτσι ἔτσι, ὑποψιάστηκε αὐτός. Λέγει, νὰ δῆς ἡ γυναίκα μου ζέπσε κ' ἐγίνε τόσο πλούσια κι ἀπόχτησε αὐτὰ τὰ πράματα. Ἄλλιως δὲ γίνεται. Τὸν πῆρε πλιά ἕνας θυμός καὶ πῆγαινε μὲ σκοπὸ νὰ τὴ σκοτώσῃ. Σὰν πῆγε στὸ χωριὸ του καὶ μπῆκε μέσα στὸ σπίτι του, πρὶ νὰ προφτάσῃ ἡ γυναίκα του νὰ τὸν καλωσορίσῃ καὶ πρὶ νὰ τῆς μιλήσῃ τίποτε κι αὐτός, σήκωσε μιὰ μαχαίρα ποῦ εἶχε κρυμμένη κάτω ἀπὸ τὴ μπλουζα του νὰ τὴ χτυπήσῃ. Τότες ἐκείνη φώναξε. Μὴ, γιὰ τὸ Θεὸ, μὴ μὲ σκοτώσεις πρὶ νὰ δῆς τί ἔκαμα. Τί ἔκαμες μωρή; τῆς λέγει αὐτός. Δὲς πρῶτα τις μουντζούρες ποῦ ἐγίναν τρεῖς. Δὲς καὶ τὰ χωράφια κι αὐτὰ ὅλα, καὶ πῆς μου πὼς ἐγίναν αὐτὰ σὰν δὲ δέχτηκες ποδᾶρι νὰ πατήσῃ μέσα μεριά στὴ πόρτα σου ὅπως μοῦταξες;

Ἐλα, λέγει, ἄντρα μου, νὰ σοῦ τὰ ποῦ καὶ νὰ σοῦ τὰ δεῖξω κιόλα πὼς ἐγίναν. Τὸν παίρνει καὶ τὸν πάγει πρῶτα στὰ στάκια ποῦ ἦταν φλουριὰ γερμάτα καὶ τοῦ λέγει Ἐλα τώρα νὰ δῆς πὼς τὰ κέρδισα αὐτὰ. Τὸν παίρνει καὶ παγαίνει στῆς στέρνας τὸ στόμα, ἔπειτα τοῦ λέγει. Σκύψε μέσα νὰ δῆς. Σκύφτει αὐτός τί νὰ δῆ! Τὸ βασιλῆ ποῦ κοπάνιζε; ἢ τὸ βεζίρη ποῦ ἔκλωθε, ἢ τὸν Πασᾶ ποῦ τιλιγάδιζε καὶ θέλιαζε; Βρῆ γυναίκα τίν' αὐτὰ, δὲ μοῦ λῆς; Τότες κ' ἐκείνη τοῦ τὰ ζήγησε οὔλα. Αὐτοῖ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴ στέρνα σὰν εἶδαν τὸ μάγειρα στὸ στόμα τῆς στέρνας ποῦ τοὺς ἔβλεπε, ἔρχισαν τὰ παρακάλια καὶ τὰ τᾶλατα. Ἄμάν, μάγειρα, βγάλε μας, φώναζαν ἀπὸ μῖσ' ἀπ' αὐτὴ τὴ φυλακὴ, κ' ἐμεῖς θὰ σοῦ χαρίσουμε ὅ,τι θέλεις.

Μοῦ χαρίζεις, λέγει τοῦ Βασιλῆ, τὸ μισὸ βασίλειο; Μὲ δὲχσαι νὰ καθούμαστε μαζὶ νᾶμκι κ' ἐγὼ σὰν ἐσεῖνα; Μπα, φώναζε ὁ Βασιλῆς, ἐσὺ νὰ εἶσαι πρῶτος κ' ἐγὼ δεύτερος, μόνον νὰ μᾶς βγάλῃς. Γίνεσθε κ' ἐσεῖς μαρτύροι, εἶπε στοὺς ἄλλους, γι' αὐτὸ τὸ πᾶρα; Μπα, φώναζαν αὐτοῖ μὲ μιὰ φωνή, γιατί ὄχι. Τότε κι αὐτός ἔβαλε σκάλες καὶ τοὺς ἔβγαλε ἀφανισμένους ἀπὸ μέσα, καὶ πῆγαν ὅλοι στὸ χαμάμι καὶ κολύμπησαν, ὕστερα ἴσια στὸ παλάτι, κ' ἐγίνε ὁ μάγειρας πρῶτος βασιλῆς, κ' ἡ γυναίκα του βασίλισσα, καὶ ζοῦν καὶ βασιλεύουσι ὡς τὰ σήμερα!

— Στὴν Ἀττικὴ, λένε, ψηφίσανε καὶ πολλοὶ... πεθαμένοι. Ὅλοι τὸ βεβαιώνουν αὐτὸ κ' εἶται δὲν μπορεῖ παρὰ νᾶναι ἀληθινὸ. Τώρα γενιέται τὸ ζήτημα πὸς κόμμα ψηφίσανε.

— Ὁ Λεβίθης τοὺς θέλει Ραλλικούς; ὁ Ράλλης τοὺς φορτῶνει στὸ Θεοτοκικὸ κόμμα. Ἡ δική μας γνώμη εἶναι πὼς οἱ πεθαμένοι δὲν μποροῦσαν νᾶναι ἄλλο παρὰ Ραλλικοί. Κι αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ φυσικώτερο οἱ βρουκολάκοι μὲ τὸν πολιτικὸν Βρουκόλακα.

— Πρῶτος βουλευτῆς στὴν Ἀττικὴ ἤρθε ὁ Ράλλης. Μὲ γειὰ του. Ἡ τέτια τιμὴ νᾶν τονὲ φιλοτιμησῆσι τουλάχιστο καὶ νᾶν τοῦ μαζέψει λίγο, σ' ἄλλες ἐκλογές, τὴ γλῶσσά του... καὶ τοὺς πέθους του, ποῦ λίγο λείψανε νὰ κοστίσουν πολὺ ἀκριθὰ στὴν ἐμοίρη τὴν Ἀττικὴ.

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

ΣΤΗ ΒΡΥΣΗ

Στὸ Νίκο Μαργαμμένο

Ἡ βρύση εἶναι ὡς δέκα λεπτὰ ὄξω ἀπὸ τὸ χωριὸ. Μαργαμμένη, κλοχτισμένη μὲς στὸν ἴσκιο διὲ τριῶν δεινῶν ποῦ τὴν τριγυρνᾶνε. μὲ τὸ κρουσταλλένιο μὰ λιγοστὸ νερὸ ποῦ σταλάζει γιὰ νὰ ποτίσῃ ὀλάκερο τὸ χωριὸ, εἶναι τὸ καθημερινὸ συναπάντημα τῶν γυναικῶν. Ἐκεῖ λένε ἡ καθημέρι τῆς ἄλλης τὰ μαντάτα. Ὅταν πᾶναι κυνηγι, περνῶντας ἀπὸ καὶ τις χαιρετοῦσα, μοῦδιναν νερὸ νὰ πῶ καὶ τὰ μάτια μου ρουφοῦσαν τὴν ἄδολη ὁμορφιά τῶν κορασίων τῆς πατρίδας μου.

*

Στῆς βρύσης τὸ πλάι καθισμένες, πίσω ἀπ' τὴ νότια μεριά, γιὰ νὰ μὴν τις χτυπᾷ τὸ χυνοπωρικὸ βορεινὸ ἀγέρι ποῦ φυσοῦσε—βασιλέμματα ἡλιοῦ κοντὰ—δυὸ τρεῖς κορασίες, ἡ Λενιώ κ' ἡ Μυγδαλιά τοῦ Κωστάκη, πρῶτες ξαδερφάδες, ἡ Μαριγούλα τοῦ Ἰζανῆ κ' ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Λαουτάρη, μιλοῦσαν γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς ξενοτεμένης συχωριανῆς τους, τῆς Λενιώς τοῦ Ματραπᾶ.

Τρία χρόνια εἶχαν περάσῃ ἀπὸ τότες ποῦ ἡ μάνα της χήρα τοῦ Γιωργῆ τοῦ Ματραπᾶ—φτωχὴ ἀνυφάντρα ποῦ μὲ χίλια δυὸ βάσανα ξενοχτῶντας στὸν ἀργαλειὸ, πεθαίνοντα; στὴ δουλειὰ, τὴν ἀνάθρεψε μονακριβὴ της δυχατέρη—τὴν ἔστειλε μὲ μάτια δακρυόδρους καὶ μὲ καρδιὰ ρημαδι στὴν ξενητιά. Ὁ καπετᾶν Γιάννης, μακρινὸς συγγενῆς της, τὴν πῆρε στὸ καράβι του, τὴν πᾶει στὴν Ἀθῆνα καὶ καὶ τὴν ἔβαλε σ' ἕνα ἀρχοντοσπίτι δουλεύτρα μὲ καλὸ μιστό.

*

Σε λίγο θὰ γυρνοῦσε—λογαριάζανε—μ' ἄλλον ἀγέρα, μὲ δυὸ παρακάκια στὸ κομποδέμα, θάπαιρνε ὁποῖο ἀπ' τὰ παλληκάρια ἤθελε—ὁ γιὸς τῆς Περβαζίνης τῆς γειτονισσᾶς της, παιδιάτικος φίλος της δὲν ἔβλεπε τὴν ὄρχ ποτε νὰ γυρίσῃ—θὰ ζοῦσε εὐτυχημένη—ποῖος τὸ ζερεῖ κι ὅλας κι ἂ δὲν ἔπαιρνε καὶ κανένα Ἀθηναῖο, τὸ γελάς; Σήμερις ὅπως ἔχει γίνῃ ὁ κόσμος οἱ ἄντρες οἱ γνωστικοὶ δὲν κυνηγοῦνε προῖκα, κοιτάζουν ὁμορφιά, καλὴ καρδιά, νοικοκυροσύνη, πράματα ποῦ στὴ Λενιώ πλούσια εἶταν. Ἡ κυρά Λαμπρινοῦ ποῦχε πᾶς τις προάλλες στὴν Ἀθῆνα γιὰ μάρτυρας στὴ δίκη τοῦ Παντιέρα κάτι τι εἶχε ἀκουσμένο ἀπὸ τὴ Λενιώ πὼς μαγειρεύονταν ἀπὸ τὸ γιὸ τ' ἀφεντικῆς της, ζηλευτὸ παλληκάρι, ποῦ εἶταν ξετρελλαμένος μὲ τὴν ὁμορφιά της.

*

Μακαρίζαν τὴν τύχη της οἱ κορασίες. Ἄς ἤντουσαν κι αὐτές στὴ θέση της! Μὰ ἡ ψευτοπερηφάνεια ποῦ τις ἄφηνε. Εἶχαν κι αὐτές δυὸ τρία ψωράμπελα ποῦ κόστιζε τὸ σκάψιμό τους πλιότερο ἀπ' τὸ σόδι τους, καμιά δεκαρὰ ρίζες ἑλιές κι ὁ κόσμος ὅλος. Ποῖος θὰν τις κοίταζε.

*

Γιόμισαν οἱ δυὸ ξαδερφάδες τις στάμνες τους καὶ περίμεναν καὶ τὴν Ἀθηνᾶ τοῦ Λαουτάρη νὰ φύγουν ὅλες μαζί. Εἶχε πιά γύρη ὁ ἥλιος καὶ τις στερνές του ἀχτίδες πίνοντας τ' αὐλάκι τῆς βρύσης σπιθοβολοῦσε ὀλόχρυσο. Νὰ σου καὶ ροβολᾷ ἀπ' τὸν ἀνήφορο μὲ τὸ σταμνὶ στὸν ὄμο ἡ γριά Ἀσινού, τὸ